

Ewa Warzenica-Zalewska

Sprawozdanie z działalności w kadencji 1975-1977

Biuletyn Polonistyczny 22/1 (71), 129-135

1979

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KOMITET NAUK O LITERATURZE POLSKIEJ PAN

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI W KADENCJI 1975-1977

I. Organizacja życia naukowego

W kadencji 1975-1977 utrzymany został dotychczasowy szeroki zakres działalności KNoLP i jego dotychczasowa organizacja pracy, opierająca się głównie na stale pracujących komisjach problemowych.

1. Komisja d/s analizy stanu polonistycznej kadry naukowo-dydaktycznej (przewodniczący: prof. Jerzy Ziomek) -

Na podstawie ankiety przeprowadzonej w środowisku polonistycznej kadry naukowo-dydaktycznej, obejmującej 500 nazwisk (90% populacji), Komisja opracowała dane pozwalające na uchwycenie prawidłowości decydujących o jej obecnym stanie, zainteresowania specjalistyczne i rozmieszczenie w terenie, z uwzględnieniem stopni naukowych i stanowisk, oraz przewidywanych zmian związanych z przechodzeniem na emeryturę w ciągu najbliższych lat^x.

Wyniki analizy, przedstawione w 10 tablicach statystycznych i obecnie opracowane jako memoriał dla resortu, pokazały niepokojącą sytuację kadrową zarówno od strony liczbowej rozwijanych specjalności, jak czasu potrzebnego na osiągnięcie stopni naukowych i stanowisk profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego. KNoLP uznał dokonanie tej kompleksowej analizy kadry polonistycznej za pierwszoplanowe zadanie bieżącej kadencji.

2. Komisja programowo-dydaktyczna (przewodniczący: do r. 1976 prof. Wincenty Danek; od r. 1976 do końca kadencji p.o. doc. dr hab. Andrzej Lam) -

Komisja przyjęła za podstawę działania kompleksowy program opieki nad naukowym poziomem polonistyki w szkolnictwie wyższym oraz nad kształceniem polonistów.

W 1976 r. Komisja opracowała trzy memoriały, skierowane do Mi-

wej polonistyki krajowej z polonistyką zagraniczną wymagała przede wszystkim dokładnego poznania zakresu i kierunków współpracy.

Komisja dokonała wstępnego rozpoznania potrzeb w dziedzinie polonistyki zagranicznej i komparatystyki polskiej, i wyniki swych prac przedstawiła na dwóch kolejnych zebraniach plenarnych w formie:

- a) informacji o stanie polonistyki zagranicą (3 XII 1976)
- b) informacji o stanie komparatystyki polskiej (17 III 1977).

Komisja opracowała 20 postulatów w sprawie polonistyki zagranicznej, które przedyskutowano na plenarnym zebraniu KNoLP, a następnie przekazano PAN, Ministerstwu Kultury oraz Ministerstwu Spraw Zagranicznych.

Komisja podjęła prace związane z przygotowaniem międzynarodowego tomu, liczącego ok. 40 ark. wyd., poświęconego "Naturalizmowi" – dla serii Historia Literatur w Językach Europejskich, wydawanej przez AILC (Association Internationale de la Littérature Comparée).

4. Komisja edytorsko-tekstologiczna (przewodniczący: prof. Czesław Zgorzelski) –

a) Komisja opracowała listę najpilniejszych potrzeb w zakresie edytorstwa naukowego, która była dyskutowana i przyjęta – z małymi tylko poprawkami – na plenarnym zebraniu Komitetu w dniu 6 V 1976 r., a następnie przekazana w październiku 1977 r. następującym instytucjom: Ministerstwu Kultury i Sztuki, IBL PAN, Biuru Wydawnictw i Bibliotek PAN oraz wydawnictwom (Ossolineum, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Państwowy Instytut Wydawniczy, Wydawnictwo Literackie, "Czytelnik", Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza).

b) Przygotowała memoriał w sprawie kształcenia kadr edytorskich (stan w oparciu o wyniki ankiety rozpisanej w listopadzie 1975 r. przez Komisję i skierowanej do wszystkich uniwersytetów krajowych). W sprawie dalszych działań w tym zakresie Komisja nawiąże kontakt z dyrekcją Instytutu Badań Literackich.

5. Komisja wydawnicza (przewodniczący: prof. Michał Głowiński) –

W kadencji 1975–1977 ukazały się w serii Rozpraw Literackich KNoLP następujące książki:

1. J. Lewandowski, Cezary Jellenta – estetyk i krytyk (1975).
2. J. Dudek, Liryka Kazimierza Wierzyńskiego z lat 1951–1969 (1975)

nisterstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Ministerstwa Oświaty i Wychowania. Pierwszy, dotyczący problemów dydaktyki studentów uniwersyteckich, był wynikiem Konferencji Dydaktycznej Uniwersytetów i WSP, zorganizowanej w Poznaniu w grudniu 1975 r. Członkowie Komisji wzięli udział w zredagowaniu dokumentu końcowego, zawierającego postulaty skierowane do resortu.

Drugi memoriał sprecyzował stanowisko KNoLP wobec wstępnej wersji programu nauczania języka polskiego w szkole dziesięcioletniej. Stanowił on zamknięcie dłuższego cyklu prac Komisji, zapoczątkowanych udziałem jej członków w styczniu 1976 r. w Sejmiku Polonistycznym w Piotrkowie Trybunalskim^x. Wyniki Sejmiku, przedyskutowane na plenarnym zebraniu Komitetu 6 maja 1976 r., znalazły następnie rozwinięcie we wnioskach, jakie do przewodniczącego Komisji nadesłane zostały w postaci postulatów z dyskusji w poszczególnych ośrodkach naukowych lub uwag indywidualnych. Końcowy memoriał opracowany został w czerwcu i przekazany Ministerstwu Oświaty i Wychowania.

Trzeci memoriał sprecyzował w 1977 r. stanowisko KNoLP w sprawie skuteczności czteroletniego programu studiów polonistycznych. Środowisko polonistyczne uznało, że wprowadzony w 1973 r. czteroletni program studiów polonistycznych nie spełnił oczekiwań. Jego realizacja wywołuje wiele ujemnych zjawisk i budzi niepokój o poziom przygotowania absolwentów do pracy zawodowej i ich ogólną kulturę humanistyczną. W memoriale zwrócono uwagę na szereg wad programu, z których w tym sprawozdaniu wyliczę przykładowo: niekorzystny układ wewnątrz programu - dysproporcje między zajęciami kierunkowymi a ogólnokształcącymi, trudności w realizowaniu treści nauczania przedmiotów ogólnokierunkowych, ograniczenie - w wyniku istniejącego programu - czasu seminarium magisterskiego, przeciążenie egzaminami roku III itp. Próba wprowadzenia tego programu na studiach dla pracujących powoduje nadmierny odsiew^x.

3. Komisja d/s komparatystyki i polonistyki zagranicą (przewodnicząca: prof. Janina Kulczycka-Saloni) -

Powołana w tej kadencji Komisja podjęła ważne zadania naukowe i polityczno-propagandowe. Realizacja zasad polityki współpracy nauko-

3. C. Rowiński, Stanisław Brzozowski, "Legenda Młodej Polski" na tle epoki (1975)
4. J. Barczyński, Narracja i tendencja (1976)
5. Z. Stajewska, O "Wacława dziejach" Stefana Garczyńskiego (1976)
6. M. Szpakowska, Światopogląd Stanisława Ignacego Witkiewicza (1976)
7. A. Fiut, Dowód nietożsamości. Proza Wilhelma Macha (1976)
8. A. Martuszevska, Poetyka powieści realistycznej (1977)
9. K. Jakowska, O powieści ekspresjonistycznej - na przykładzie "Soli ziemi" J. Wittlina (1977)
10. S. Wysłouch, Proza M. Choromańskiego (1977)
11. E. Rzewuska, O dramaturgii T. Micińskiego (1977).

6. Komisja d/s organizacji sesji rocznicowej A. Fredry (przewodniczący: prof. Bogdan Zakrzewski) -

Komisja współdziałała w opracowaniu merytorycznej strony sesji naukowej poświęconej twórczości Fredry, która odbyła się w dniach 15 i 16 listopada 1976 r., i na tym zakończyła działalność.

Reasumując przedstawiony przegląd działalności Komitetu Nauk o Literaturze Polskiej, można stwierdzić, że jest on instytucją bardzo potrzebną w planowaniu, koordynowaniu badań naukowych i poczynaniach podejmowanych w różnych ośrodkach polonistycznych, które odczuwane są jako ważne, a których rozwiązanie wymaga kolektywnej pracy.

Za najważniejsze zadania wykonane w tej kadencji Komitetu uznać należy:

1. przeprowadzenie analizy stanu polonistycznej kadry naukowo-dydaktycznej i opracowanie wniosków dla resortu,
2. redagowanie własnej serii wydawniczej, która do końca 1977 r. objęła 21 książek,
3. kompleksowy program opieki nad naukowym poziomem polonistyki w szkolnictwie wyższym oraz nad kształceniem polonistów,
4. realizacja zasad polityki współpracy naukowej z zagranicą.

Przedstawiając zakres działalności Komitetu w całym okresie jego istnienia, jak również osiągnięte efekty, należy równocześnie pamiętać, że były one możliwe dzięki dużemu wkładowi pracy członków Komitetu, zwłaszcza zespołów komisji problemowych.

Uzyskane efekty dają również podstawę do kontynuowania zaczętych już prac i poszerzenia zakresu działalności Komitetu, w przeświadczeniu, że obrany kierunek i metody pracy w pełni odpowiadają potrzebom nauk o literaturze polskiej i założeniom przyjętym przez Prezydium Polskiej Akademii Nauk.

II. Organizacja działalności KNoLP

Skład osobowy

W kadencji 1975–1977 KNoLP liczył – w chwili powoływania go – 65 członków. W ciągu trwania kadencji zmarło 5 członków (prof. dr J. Krzyżanowski, prof. dr Z. Szmydtowa, prof. dr W. Danek, prof. dr J. Z. Jakubowski, prof. dr J. Cieślikowski), zaś doc. dr W. Stankiewicz prosił o przeniesienie do Komitetu Nauk Historycznych.

Zakresy prac Plenum, Prezydium i Komisji Problemowych

KNoLP przyjął jako stałą zasadę koncentrację pracy w poszczególnych komisjach problemowych, zarówno stałych, pracujących przez cały okres kadencji, jak czasowych.

Komisje, mające duży zakres samodzielności i inicjatyw organizacyjnych, pracowały według przygotowanych przez siebie trzyletnich planów działania, które zostały zatwierdzone przez Plenum, i na zebraniach plenarnych składały corocznie sprawozdania. W skład komisji problemowych powoływani byli zarówno członkowie KNoLP, jak poloniści spoza Komitetu.

Do zakresu prac Plenum Komitetu należały decyzje dotyczące głównych problemów organizacji życia naukowego polonistów, głównych kierunków działalności Komitetu, zatwierdzanie planów pracy komisji problemowych i kontrola ich działalności.

Do zakresu prac Prezydium należały inicjatywy merytoryczno-organizacyjne. W obecnej kadencji przyjęta została zasada, aby ograniczając liczbę zebrań plenarnych, Prezydium i komisji problemowych (z uwagi na duże obciążenie członków Komitetu obowiązkami zawodowymi i trudności z zakwaterowaniem w Warszawie) do spotkań rzeczywiście koniecznych, rozbudować merytorycznie program każdego spotkania.

Ten układ organizacji działalności Komitetu wykazał swą skuteczność

w obecnej kadencji i winien zostać przekazany w postulatach dla Komitetu następnej kadencji.

Tematyka zebrań plenarnych

1975

- 27 V - 1. Omówienie ramowego planu pracy KNoLP - ref. prof. H. Markiewicz
2. Sprawa komparatystyki w KNoLP - ref. prof. J. Kulczycka-Saloni
- 29 X - 1. Omówienie regulaminu KNoLP - ref. prof. H. Markiewicz
2. Dyskusja nad projektem ankiety dotyczącej stanu kadry naukowej polonistów - ref. prof. J. Ziomek

1976

- 6 V - 1. Literatura w planach tematu węzłowego nr 11 (Polska kultura narodowa) - ref. prof. Cz. Hernas
2. Stan prac nad programem języka polskiego w szkole dziesięcioletniej - ref. prof. W. Danek
3. Wyniki ankiety o najpilniejszych potrzebach edytorstwa naukowego - ref. prof. Cz. Zgorzelski
4. Stan i potrzeby w zakresie kształcenia kadry edytorów - ref. prof. E. Jankowski
- 3 XII - Informacja o stanie polonistyki zagranicą
a) w krajach zachodnioeuropejskich - ref. prof. M. Straszewska
b) w krajach południowosłowiańskich - ref. prof. J. Magnuszewski
c) w Związku Radzieckim - ref. prof. A. Semczuk

1977

- 17 III - Analiza stanu polonistycznej kadry naukowo-dydaktycznej - ref. prof. J. Ziomek
- 26 X - Ocena skuteczności programu czteroletnich studiów polonistycznych - ref. prof. Z. Libera
- 6 VI - Kierunki badań nad literaturą współczesną (plenarne zebranie zespołu partyjnego) - ref. prof. M. Stępień

1978

- 25 I - Dyskusja nad programem nauczania języka polskiego
w powszechnej szkole dziesięcioletniej - ref. doc. dr
S. Frycie

^x Zob. BP, z. 65, s. 1-28; z. 62, s. 1-13; z. 69, s. 191-195.

Opracowała
doc. dr hab. Ewa Warzenica-Zalewska
Sekretarz KNoLP PAN

SKŁAD OSOBOWY W KADENCJI 1978-1980

Prezydium

1. prof. dr Konrad Górski - przewodniczący honorowy
2. prof. dr Henryk Markiewicz - przewodniczący
3. prof. dr Czesław Hernas - z-ca przewodniczącego
4. prof. dr Mieczysław Klimowicz - z-ca przewodniczącego
5. prof. dr Janina Kulczycka-Saloni - z-ca przewodniczącego
6. prof. dr Artur Hutnikiewicz
7. doc. dr hab. Andrzej Lam
8. prof. dr Teresa Skubalanka
9. doc. dr hab. Stefan Treugutt
10. prof. dr Jerzy Ziomek
11. doc. dr hab. Ewa Warzenica-Zalewska - sekretarz naukowy

Członkowie

12. dr Janusz Albin
13. prof. dr Henryk Barycz
14. doc. dr hab. Jan Błoński
15. prof. dr Mieczysław Brahmer
16. doc. dr hab. Alina Brodzka
17. prof. dr Tadeusz Bujnicki
18. prof. dr Teresa Cieślikowska